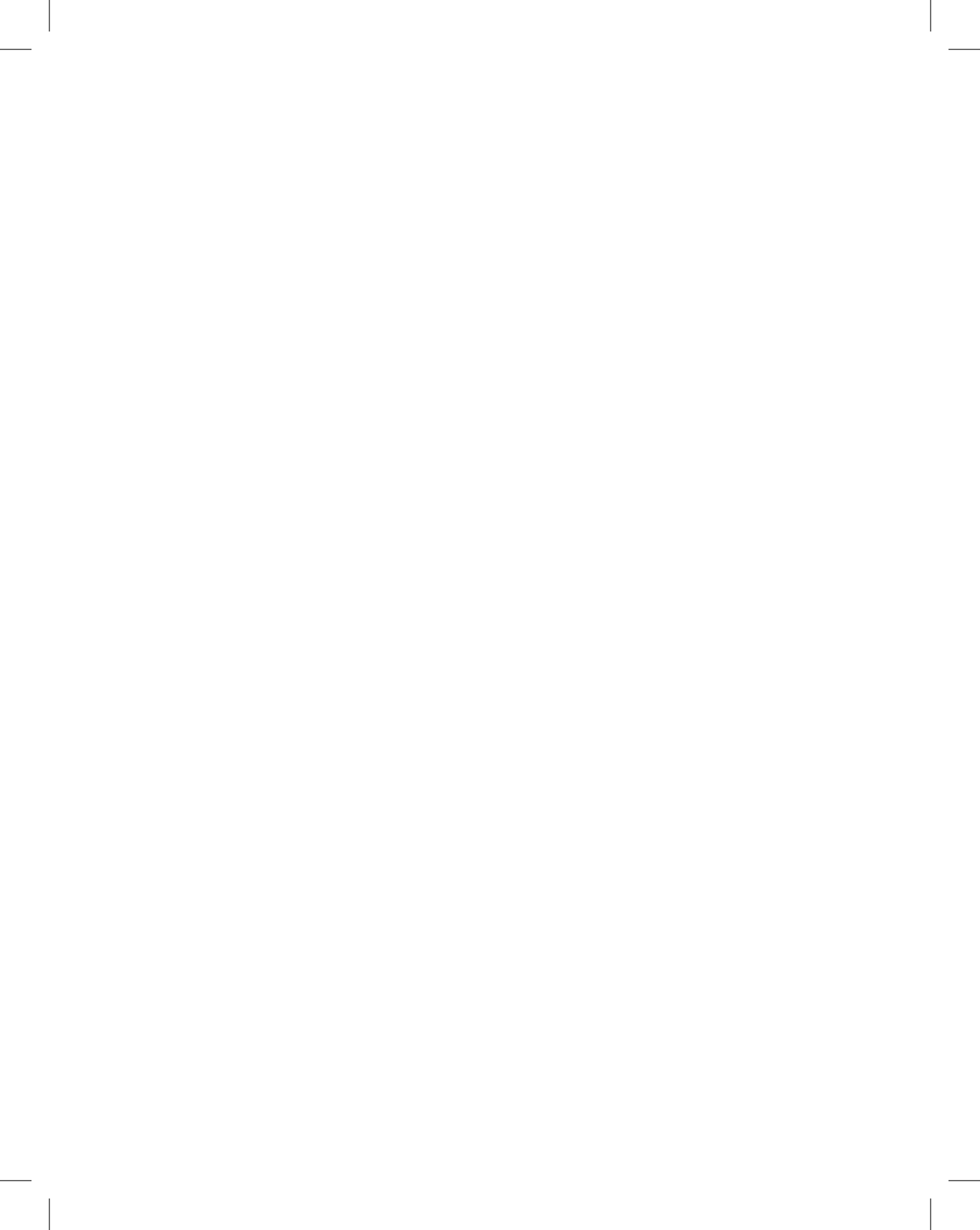

Magnus EHRNROOTHS

stiftelse

50

Magnus EHRNROOTHS

stiftelse

50

GRAFISK FORMGIVNING
Anne Kaikkonen/Timangi

TRYCKERI
Bookwell Oy, Borgå 2013

INNEHÅLL

Förord och personporträtt av grundaren 6

Minnestal, 1982 16

MAGNUS EHRNROOTHS STIFTELSES FÖRSTA 50 ÅR

Ekonomidelen 20

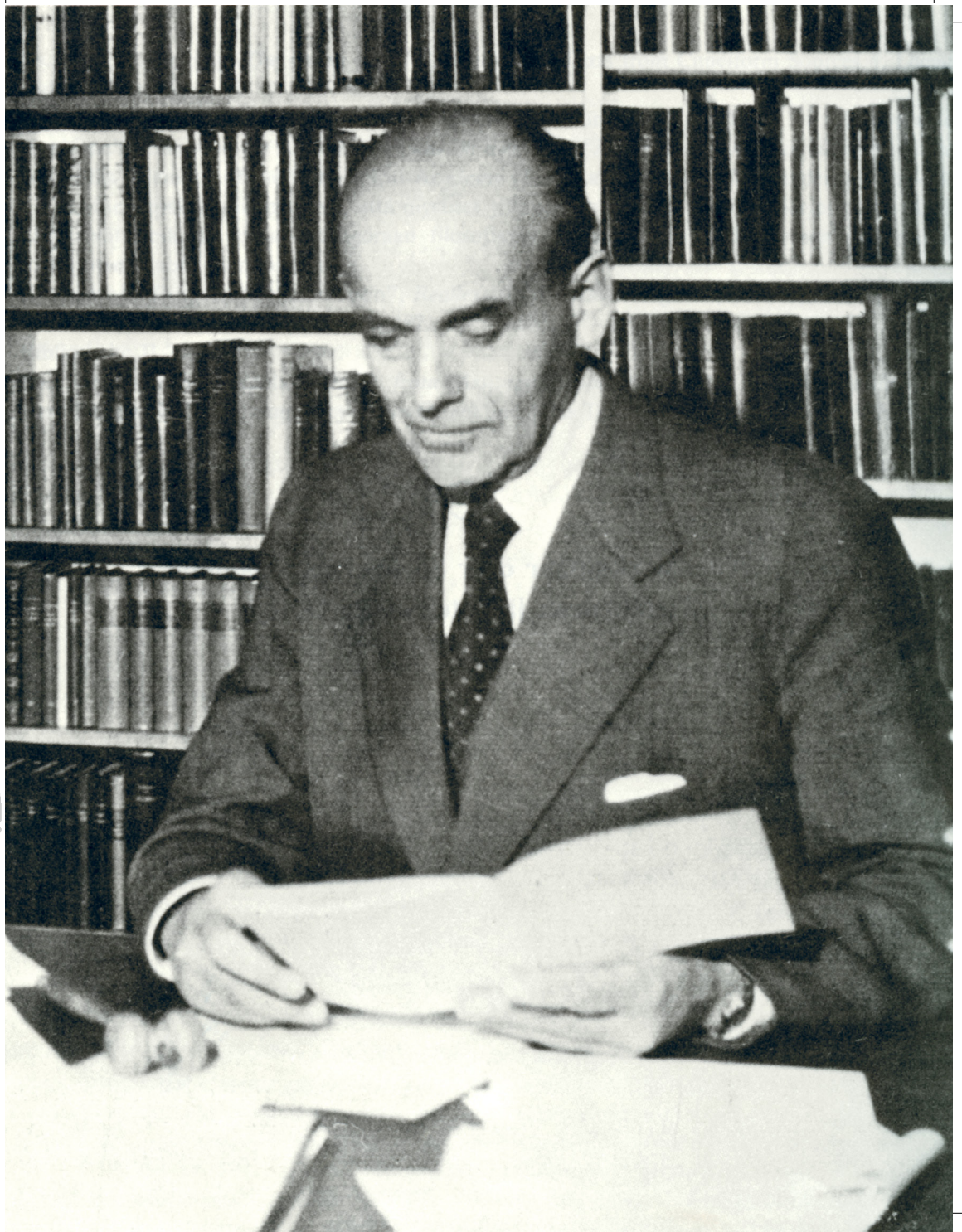
Stipendier och forskningsunderstöd 36

Stiftelsens stadgar 54

FIL.DR MAGNUS EHRNROOTH
(1901-1982)

Casimir Ehrnrooth

Magnus Ehrnrooth

MAGNUS EHRNROOTH föddes den 6 mars 1901 i Helsingfors. Hans föräldrar var vicehäradshövdingen, sedermera bergsrådet Georg Ehrnrooth och hans maka Anna Gabriella (Ella) af Nyborg. Han blev student vid Nya Svenska Läroverket i Helsingfors 1920 och inledde sina studier i kemi och fysik vid Helsingfors Universitet samma höst. Efter att ha avlagt fil.kand.-examen 1925 med högsta betyg i kemi fortsatte han studera och var samtidigt assistent vid universitetets kemiska laboratorium 1928–1931.

I juni 1926 reste Magnus till Berlin med avsikt att fortsätta studierna där med sikte på en doktorsavhandling. Under sommarmånaderna deltog han i en kurs, som behandlade Goethes liv och verk. Härigenom fördjupades hans kunskap i tyska. Samtidigt inleddes hans livslånga studium av Goethes verk. I oktober fick Magnus bekräftelse från Finland på att han hade rätt att bedriva akademiska studier i Tyskland. Detta torde kunna tolkas så, att de finska professorerna hoppades att han i Berlin kunde få tillgång till nya vetenskapliga rön och samtidigt uppmuntran att gå vidare i de ämnen, som han hade för avsikt att behandla i sin doktorsavhandling. Av korrespondensen med modern framgår det inte exakt vilka ämnen han studerade eller vilka hans lärare var. Däremot skriver han i april 1927 att han inte hade för avsikt att fullborda sitt doktorsarbete i Berlin. Samtidigt betonar han att han trivs i Berlin, kanske allra främst tack vare möjligheterna att få

njuta av atmosfären i staden, som under denna period var ett av Europas främsta kulturcentra.

Vid sidan av studierna hade Magnus också tillfälle att utveckla sin talang som pianist. Via sin lärare professor Kurt Schubert och initierade vänner, bland vilka han nämner sin hyresvärdinna och goda vän fröken Maria Lindeck, fick han kontakt med Berlins kulturliv. Det framgår av breven till mor Ella, att han förutom de många konserterna flitigt besökte operan, teatrar, muséer, konstupställningar och andra kulturella tillfällen. Magnus var redan i ungdomen mycket intresserad och tagen av den klassiska litteraturen, som han givetvis blivit bekant med på svenska. I den finska och den tyska, den senare speciellt efter vistelsen i Tyskland, var han väl bevandrad. Goethe var och förblev den av honom mest beundrade av alla de många litterära storheter åt vilkas verk han ägnade mycket tid under hela sitt liv.

I juli 1927 företar Magnus en resa till Italien. Efter att ha besökt Rom, Milano, Venedig, Neapel och säkert också vackra och sevärda delar av landsorten, återvänder han i augusti till Berlin och återupptar sina studier. I september skriver han till sin mor: ”med det snaraste vill jag få mig tillställt *Sommerfeld: Atomban, Back: Zeeman Effect, Born: Vorlesungen*”. Det var troligen denna höst som han följde med föreläsningarna om Werner Heisenbergs nypublicerade arbete om osäkerhetsprincipen. Det framgår inte av korrespondensen med modern om han återvände till Berlin efter att ha firat julen 1927 i Helsingfors. Samtidigt som han fortsatte arbetet på sin doktorsavhandling skötte han sin tjänst som assistent vid universitetets kemiska laboratorium. Vid sidan av ovannämnda aktiviteter fortsatte han att ägna sig åt musik, litteratur och konst. Som jag framhåller i ett annat sammanhang höll han nära kontakt inte enbart med de närmaste anhöriga utan också med den övriga släkten.

Han hade givetvis vänner från skoltiden och studieåren vid Helsingfors universitet, vilka han fortsatte att umgås med. Tiden före den stora depressionen i början av 1930-talet kännetecknades av ett lättsinnigt och glatt

sällskapsliv i de kretsar Magnus rörde sig, trots att han i motsats till många andra av sin generation inte tillhörde de vilda – snarare motsatsen. Magnus disputerade 1932 med avhandlingen ”Bidrag till kännedom om alkaloidernas överföring i utspädda organiska lösningsmedel”.

Den 9 maj 1931 avled Magnus’ far Georg plötsligt i en ålder av nyss fyllda 60 år. Magnus övertog som sterbhusets representant ägaransvaret för Kiala gård i Borgå landskommun och Virala gård i Janakkala. Förutom det betydande jord- och skogsbruket omfattade verksamheten på vardera godset sprit- och jästillverkning, som återupptagits efter det förbudslagen upphävts 1932. Spritproduktionen skedde för det statliga monopolbolaget Alkos räkning. Jästen marknadsfördes i samarbete med andra producenter. Alkoholproduktionen upphörde i början av 1940-talet då Alkos fabrik i Rajamäki övertog tillverkningen inklusive maskineriet.

Enligt 1939 utkomna bokverk bestod Kiala gård av 942 ha av vilka 458 ha åker och resten skog eller impediment. Virala omfattade 2.360 ha, varav 255 ha åker och 2.030 ha skog.

Magnus tillbringade då största delen av sin tid i Helsingfors och skötte gårdarna med hjälp av förvaltare. Efter att under krigstiden ha verkat inom folkförsörjningen, började han efter fredsslutet tillbringa mera tid på Kiala, där han hade bostad och hushåll, som sköttes av förvaltaren Hugo Melén och hans hustru.

Då lagarna rörande överlåtelse av jord till jordbrukare, vilka förlorat sin jord pga. villkoren i Moskvafreden, och vissa andra kategorier av sådana som förlorat sin utkomst pga. av kriget, trädde i kraft, ledde Magnus med bistånd av expertis förhandlingarna med kolonisationsmyndigheterna. Resultatet blev att största delen av den av Georg Ehrnrooths sterbhus ägda odlade jorden och en mycket betydande del av skogarna måste överlätas. Förutom de tidigare nämnda gårdarna ägde sterbhuset Sesta i Nastola och Porlom i Lappräsk. Även Bergsta gård, som Magnus förvärvade tillsammans med sin bror Göran år 1936, drabbades av kolonisationslagstiftning-

en. Till stor del tack vare Magnus' och hans bröders ansträngningar att försöka minimera överlåtelseerna gällande släktgodset Sesta, blev reduktionen av arealen för dess del proportionellt mindre.

År 1946 blev Magnus invald i Borgå landskommuns fullmäktige och samtidigt utsedd till ordförande, på vilken post han fortsatte i 16 år. År 1955 köpte han Lindvik gård i Jackarby, dit han flyttade sitt hushåll från Kiala.

Under sin tid på Kiala värnade Magnus det historiska arvet från den stora C.A. Adlercreutz' tid; genom sitt konstintresse stod även den Edel-feltska traditionen honom nära. Magnus sociala tänkande manifesterades av att han år 1955 tog initiativet till att Finnby Ungdomsförening som gåva fick emotta en tomt, som avskiljdes från Bergsta gård. Här uppfördes den samlingslokal som fick namnet Magnusborg. Byggnadsmaterialet donerades av intresserade vänner i kommunen, medan arbetsinsatsen kom enligt "talko"-metoden. Verksamheten fortsätter i dag som är.

Under sin tid som kommunalpolitiker beträdde han förtroendeposter bland vilka kan nämnas medlemskap i styrelsen för kretssjukhuset i Borgå och i Helsingfors universitetssjukhus.

Magnus hade under barndomssomrarna på Sesta följt med konversationen mellan generalen Casimir Ehrnrooth (1833-1913) och de talrika gäster som inbjudits till gården. Den person som stod generalen närmast under hela hans liv var systemen Adelaide; på sin tid känd under signaturen (A-i-a) (1826-1905), en av landets första kvinnostridskämpar. Magnus, som kan ha kommit ihåg henne, läste all den korrespondens syskonen emellan – på svenska och franska – som han kom över. Som person var han hela livet igenom mycket släktkär.

Gården Sesta i Nastola socken köptes av generalmajor Carl-Gustav Ehrnrooth på auktion år 1791, efter det dåvarande översten i Sveriges armé, Georg (Göran) Magnus Sprengporten av Åbo hovrätt dömts från liv, ära och gods. Efter Carl-Gustav Ehrnrooth ägdes gården av sonen, generalma-

Magnus
EHRNROOTH
Casimir
EHRNROOTH

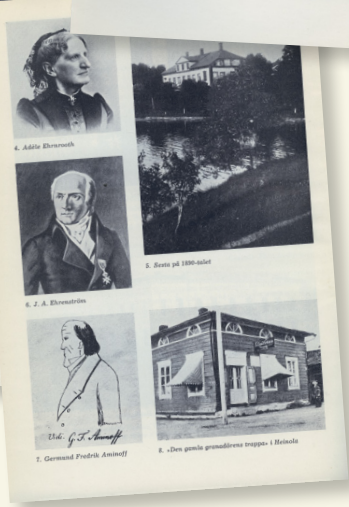
Magnus Ehnrooth
CASIMIR EHRNROOTH
Trogen tvenne tsarer
och en furste
ALEXANDER
SÖDERSTROM & Co
FÖRLAGS AB

1. Jeanette Ehnrooth

2. Gustaf Adolf Ehnrooth

3. Divisionshelgens revirerna vid Södra Explorationsgatan i Helsingfors

4. Adèle Ehnrooth

5. Söstra på 1890-talet

6. J. A. Ehrenström

7. Gerhard Fredrik Aminoff

8. «Den gamla granddjurens dröppa» i Helsingfors

joren Gustav Adolf Ehrnrooth. Generalen Casimir Ehrnrooth förvärvade gården år 1883 och sålde den år 1902 till sin brorson Georg, Magnus' far.

Det är för mig okänt när Magnus fattade beslutet att skriva general Casimir Ehrnrooths biografi, som utkom år 1965. Han anade knappast vilket kolossalt arbete han gav sig in på. Den viktigaste delen av generalens karriär hade utspelats i Ryssland och Bulgarien, vilkas språk Magnus inte behärskade. Han anlätade för ändamålet ryska och genom dem bulgariska historiker, som beredvilligt stod till tjänst i synnerhet som general Ehrnrooth var en beundrad gestalt i Bulgariens historia. Hans staty står kvar i Sofia och släkten Ehrnrooth har kontaktats angående det stundande 100-årsminnet av hans frånfalle. År 1973 utkom på Magnus initiativ en historik över släkten Plagman–Ehrnrooth, som baserar sig på forskningar som publicerats i tryck i Sverige och Finland. I detta arbete deltog bland andra hans brorson Carl.

När Magnus insåg hur mycket av hans tid den ovannämnda biografien fordrade undanbad han sig återval till Borgå landskommuns fullmäktige, vilket innebar att han år 1962 avgick och blev behörligen avtackad efter 16 års ordförandeskap. Med anledning av Magnus' 75-årsdag målade Borgåkonstnären Åke Hellman för gårdens räkning ett porträtt av honom. Porträttet hänger nu i Kiala gårds festsal.

Den korrespondens mellan mor och son som finns bevarad och de minnen många av oss ännu har av farmor Ella och onkel Magnus, förtäljer hur nära de stod varandra speciellt efter farfar Georgs frånfalle. Ella levde till år 1965 och Magnus till år 1982. De bidrog båda till att bibehålla kontakten med och mellan Georgs och Ellas barn och barnbarn och också med mera avlägsna släktingar. T.o.m. under den krigstid då bombardemangen av Helsingfors inte gjorde det omöjligt, ordnade farmor Ella varje söndag middag, till vilken inte enbart de närmaste inbjöds utan också de av farfar Georgs syskon och syskonbarn, som hade möjlighet att delta. Barnbarnen var givetvis också bjudna, men de fick sitta vid ett skilt bord.

Under somrarna på Sesta sågs också ofta gäster, främst släktingar. Farmor var värdinna och Magnus nästan alltid med. Vi barn var tillsagda att inte störa onkel Magnus när han spelade piano eller fördjupade sig i Goethes verk. Efter Ellas död disponerades den av sterbhuset ägda Sesta gårds huvudbyggnad jämte flygel av sönerna Carl-Johan och Magnus på överenskommet sätt till dess den förstnämndes son Carl efter faderns död övertog äganderätten till den del av gården till vilken huvudbyggnaden hör.

Magnus var till sin natur anspråkslös och sparsam, i synnerhet när det rörde honom själv. I sitt hälsningstal vid jubileumskonserterna i Sibeliusakademien i anledning av donatorns 100-årsdag år 2001, säger den av honom grundade stiftelsens ordförande Georg C. Ehrnrooth bl.a. att ”ett framträdande drag i hans person var generositet”. Förutom den i denna skrift nämnda donationen av mark för Magnusborg, skänkte han medel till många ändamål där bl.a. musiken hade stor betydelse. Det är förvisso klart att vi inte känner till hur vidlyftig hans välgörenhet de facto var. Det vi vet är att den stiftelse, vars 50-årsjubileum firas detta år, erhöll en mycket betydande del av hans kvarlämnade förmögenhet.

Denna skrift innehåller förutom mitt bidrag den nyligen avlidne professor Edward Anderssons beskrivning av hur kapitalet förvaltats och docent Niklas Meinanders redogörelse för stipendier och forskningsunderstöd. Därutöver har styrelsen beslutat inkludera minnestelet över Magnus, som hölls av professor Lennart Simons vid Finska Vetenskaps-Societetens sammanträde den 15 februari 1982.

När Magnus fyllde 80 år den 6 mars 1981 var han sjuk och mycket trött. Närvarande vid firningen i hemmet på Södra Kajen 6 var endast de närmaste släktingarna och några av hans äldsta vänner.

Han avled den 8 januari 1982 och ligger begravd på Nastola begravningsplats.

Magnus Ehrnroothin säätön julkokonsertti 22.8.2001 on Helsingin Festivalorkesterin enimmäinen esiintymisläisäus. Orkesteri on perustettu sytyllä 2000 ja sen kantarina voimina toimivat orkesterin taitteellisen johtajan Olli Mustonen ohella viulisti Jaakko ja Pekka Kauisto ja Tuomas Roussi, alttoviulisti Anna Kreetta Turunen, oboisti Sole Terästö, fagotisti Jaakko Luoma ja cornisti Teru Tuonen.

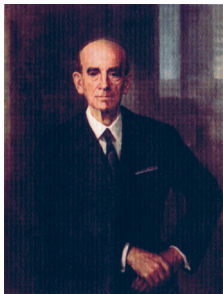
Orkesterin toiminta-ajatuksena – Olli Mustosta säiteerän – on olla "foorum, jonka piirissä voimme pari kertaa vuodessa kutsua arvostettuimmat kollegistia musiisoinaan kanssamme taitteellisesti inklinoitöimää, idealistisissa hengessä". Orkesterin julkisen debyytti on Helsingin julkavikköjen avajiskonsertti 24.8.2001.

Pianisti Olli Mustonen on aikamme menestyksekkäin suomalainen instrumentalisti. Hän käyttää itsestään kuitenkin ammattinimikkurä suuikkö, joka kattaa hänen monipuolisen toimintansa pianistina, kapellimestarina, säveltäjänä ja pedagogina.

Magnus Ehrnroothin säiteellisen julkokonsertin den 22.8.2001 urger debuten för Helsingfors Festivalorkester, som bildades hösten 2000. Som orkesterens bärande krafter verkar dess konstnärliga ledare Olli Mustonen tillsammans med violinerna Jaakko och Pekka Kauisto samt Tuomas Roussi, alttöivulinisten Anna Kreetta Turunen, oboisten Sole Terästö, fagotisten Jaakko Luoma och cornisten Teru Tuonen.

Verksamhetsidén för orkesteren är att vara "ett forum där vi ett par gånger i året kunde inbjuda uppskattade kollegor att muskera med oss i en konstnärligt oerfgrivlig, idealistisk anda" - för att citera Olli Mustonen. Orkesterens offentliga debut sker på Helsingfors Festivalöppningssknsert den 24.8.2001.

Pianisten Olli Mustonen är vår tids mest framgångrika finsländska instrumentalist. Han använder dock helst yrkesbeteckningen musiker, som täcker hans mångsidiga verksamhet som pianist, dirigent, konsäntare och pedagog.

Fil.tri / Fil.dr Magnus Ehrnrooth
6.3.1901 – 8.1.1982

Perusti Magnus Ehrnroothin säätön v. 1963
Grundade Magnus Ehrnrooths säiteföre år 1963

100-årsjulkokonsertt till minnet av Magnus Ehrnrooth
i Sibelius-Akademins konsertsal
Norra Järnvägsgatan 9
onsdagen den 22 augusti 2001 kl. 19.00

PROGRAM

Välkomstod	Stiftelsens ordförande, jur.fic. Georg C. Ehrnrooth
Helsingfors Festivalorkester	dirigent och pianosolist Olli Mustonen
Jean Sibelius (1865-1957)	<i>Symfoni nr 3 C-dur, op. 52 (1907)</i> <i>Allergo moderato</i> <i>Andantino con moto, quasi allegretto</i> <i>Moderato-Allegro, ma non tanto</i>
Paul Hindemith (1895-1963)	<i>Tema med fyra variationer för piano och stråkorkester (1940)</i> <i>"Li fyra temperamenter"</i> <i>Tema</i> <i>Melanbolk</i> <i>Sangtrinitet</i> <i>Slipmansk</i> <i>Kolerisk</i>
Ludwig van Beethoven (1770-1827)	<i>Symfoni nr 8 F-dur, op. 53 (1812)</i> <i>Allergo vivace e con bris</i> <i>Allergo scherzando</i> <i>Tempo di Menuetto</i> <i>Allergo vivace</i>

Mottagning i Restaurang Ostroboornias Försäljning, Mastigatan 10

För två

SOCIETAS SCIENTIARUM FENNICA
ÅRSBOK – VUOSIKIRJA
LX (1982) C N:O I

MAGNUS EHRNROOTH

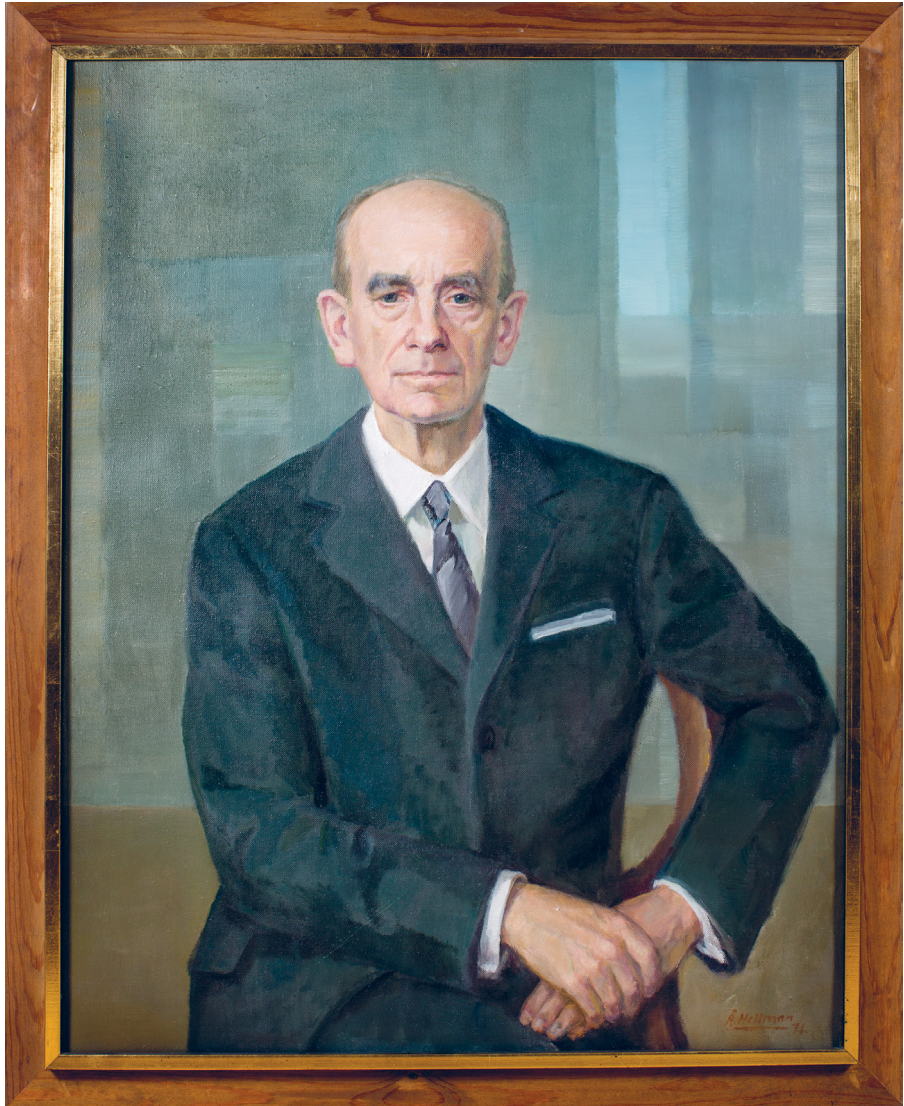
Minnestal hållet vid Finska Vetenskaps-Societetens sammanträde
den 15 februari 1982

av

Lennart Simons

GEORG MAGNUS GABRIEL EHRNROOTH, filosofiedoktor och hedersledamot av Finska Vetenskaps-Societeten avled den 8 januari 1982 nära 81 år gammal.

Efter avlagd studentexamen studerade Ehrnrooth kemi, fysik och matematik vid Helsingfors universitet och avlade filosofiekandidatexamen med kemi som huvudämne 1926. Han företog i slutet av 1926 en studieresa till Berlin. Där mottog han starka intryck av det sjudande forskningsarbetet. Ehrnrooth hade själv en stor vetenskaplig begåvning och en utomordentlig förmåga till nyskapande verksamhet. Han var assistent för professor L. W. Öholm på universitetets fysikalisk-kemiska laboratorium 1926–32. Där

gjorde han ett förtjänstfullt doktorsarbete om alkaloidernas transport vid elektrolys i utspädda organiska lösningsmedel. Under sin tid som assistent vid fysikalisk-kemiska laboratoriet deltog han både entusiastiskt och flitigt i omorganiseringen och moderniseringen av studenternas laboratoriarbeten. Han introducerade moderna analysmetoder, bl. a. en praktisk metod att mäta specifika värmeter för fasta substanser som inte kunde mätas med kalorimetermetoden.

Ehrnrooth lämnade sin assistentplats vid universitetet sedan han doktorerat 1932, och övergick till näringslivet. Han övertog ledningen av den efter förbudslagens fall återupptagna brännvinstillverkningen i familjens brännvinsfabriker Nääs och Kiala. Denna post innehade han tills statens alkoholbolag övertog all brännvinstillverkning i landet. Ehrnrooth kom under sitt liv att ägna mycket av sin tid åt jordbruksnäringen. Han skötte familjegodsen Kiala och Bergsta i Borgå landskommun och Virala gård i Janakkala.

Att en person med Ehrnrooths kvalifikationer, läggning och livssyn skulle engageras i uppgifter inom olika sektorer av samhällslivet ligger i öppen dag. Lejonparten av hans engagemang kom att falla inom den kommunala sektorn. Efter kriget inträdde han som representant för Svenska folkpartiet i kommunalfullmäktige i Borgå Landskommun. Han var ordförande för kommunalfullmäktige i 15 år. I sin kommunala verksamhet var Ehrnrooth socialt och kulturellt aktiv. Han donerade bl. a. mark för ungdomsföreningshuset nära Bergsta och likaså ställde han mark till förfogande för en kommunal idrottsplan.

Ehrnrooths stora vetenskapliga intresse tog sig många uttryck. Han nedlade stor möda på den bok som han 1965 publicerade om sin farfars bror, generalen och ministerstatssekreteraren Casimir Ehrnrooth. Boken vittnar enligt historikern Jarl Gallén om trägna forskningar i släktarkivet, stor beläsenhet i europeisk och finländsk historisk litteratur och inkommenhet i den illustre frändens miljö och tankevärld. Ehrnrooth gjorde en

förnämlig insats till förmån för forskning inom fysik, kemi, matematik och astronomi, när han grundade Magnus Ehrnrooths stiftelse. Finska Vetenskaps-Societeten utdelar sedan sex år tillbaka på donatorns födelsedag den 6 mars betydande forskningsunderstöd från denna stiftelse. Genom den betydelse som Magnus Ehrnrooths stiftelse fått för vetenskaplig forskning i landet har den blivit ett vackert äreminne över sin upphovsman.

Magnus Ehrnrooth var mycket musikalisk. Han spelade själv utomordentligt väl piano och lyssnade gärna och med stor inlevelse på högklassig musik. Till sin natur var han anspråkslös och försynt, av medarbetare och vänner karakteriseras han som synnerligen konstruktiv, samarbetsvillig, generös och rättvis.

**MAGNUS EHRNROOTHS STIFTELSES
FÖRSTA 50 ÅR**

EKONOMIDELE

Edward Andersson

Uppbyggnadsskedet

Magnus Ehrnrooths stiftelse grundades 1963. Den fick då ett grundkapital om 300 000 mark och därtill 200 000 mk. Detta belopp om 500 000 mk bestod av räntebärande skuldsedlar med i huvudsak donatorn själv som gäldenär. För det första året avkastade detta kapital ett överskott om 34 800 mark. Kostnader bokfördes inte alls och även i fortsättningen har stiftelsens administrationskostnader varit mycket små.

År 1964 donerade Magnus Ehrnrooth ytterligare 150 000 mark som användes för inköp av stiftelsens första aktier. Totalkapitalet var 1964 727 tmk, 1965 755 tmk och 1966 726 tmk. Nedgången berodde på att aktierna i balansräkningen hade nedskrivits till beskattningsvärdet. Då börsnoterade aktiers beskattningsvärden följer börskurserna hade alltså en värdenedgång skett på börsen.

Aktieinnehavet år 1966 bestod av 150 st. Kaukas, 950 st. Lohja, 175 st. Serlachius, 50 st. Tampella, 700 st. Kymmene, 31 st. Stockmann och 100 st. Jordbrukarnas Mjölkcentral. – Sina första Nokia-aktier (50 st.) köpte stiftelsen 1967.

Stiftelsens grundfond tillkom 1968 genom sammanslagning av det tidigare grundkapitalet med två separata fonder. Stiftelsens kapital var då 862 tmk. Åren 1969-71 skedde en börsuppgång och värdet av stiftelsens aktier togs i balansräkningen upp till beskattningsvärdet. Stiftelsens kapital var vid utgången av 1971 1 590 tmk, vari ingick en tilläggsdonation om 90 tmk.

År 1973 donerade Magnus Ehrnrooth teckningsrätter i NFB och Stockmann, vilka stiftelsen utnyttjade. Efter uppskrivning av aktierna hade kapitalet stigit till 3 527 tmk. Överskottet för 1973 var 99 tmk.

Åren 1963-73 kan sägas ha utgjort stiftelsens uppbyggnadsskede. I skuldsedlar och kontanter fick stiftelsen under denna period drygt 800 tmk. Alla vinstmedel (nästan 600 tmk) fördes till kapitalet och återstoden av kapitalet bestod i orealiserad värdestegring på aktierna.

Magnus Ehrnrooth var själv som styrelseordförande med om beslutet att inleda utdelning av stipendier från år 1975. Det var säkert av stor betydelse att stiftelsens grundare tog aktiv del i verksamheten under de första 15 åren. År 1979 meddelade Magnus Ehrnrooth att han avgår från styrelsen. Året innan hade han till stiftelsen donerat aktier värda hela 2,2 mmk. Därmed hade han givit stiftelsen en god start med en beaktansvärd kapitalbas. En grov uträkning med beaktande av penningvärdets förändring visar att Magnus Ehrnrooths donationer till stiftelsen totalt utgjorde c. 2,6 milj. euro i 2010 års penningvärde.

Stiftelsen börjar utdela stipendier

Den första utdelningen från stiftelsen ägde rum i början av 1975 och byggde på 1974 års överskott 107 tmk. Av överskottet ska enligt stadgarna 30 % föras till grundfonden. Av det belopp om c. 75 tmk som återstod utdelades 70 tmk till 10 mottagare. Under 1970- och 1980-talen utdelade stiftelsen i allmänhet nästan hela det belopp som återstod av föregående års vinst efter överföring till grundfonden. Vissa år med sämre avkastning utdelades mer

än så, uppenbarligen för att stiftelsen ville hålla den årliga utdelningen på en sakta stigande nivå.

Det belopp om 500 tmk i skuldsedlar som stiftelsen erhållit vid sin tillkomst fanns kvar i balansräkningen ända till 1974-75, då skulden betalades och stiftelsen erhöll kontanter som kunde användas för aktieinköp.

År 1977 hade stiftelsens kapital på grund av börsnedgången sjunkit till 2 775 tmk, som gav en avkastning om 114 tmk. Utdelningen var det året 110 tmk, alltså ett högre belopp än avkastningen minus den obligatoriska avsättningen till grundfonden.

Sedan Magnus Ehrnrooth 1978 gjort sin största donation till stiftelsen i form av aktier värda 2,2 mmk avgick han från stiftelsens styrelse. De två andra styrelsemedlemmarna var Magnus Ehrnrooths brorssöner Georg C. Ehrnrooth och Casimir Ehrnrooth. Efter Magnus Ehrnrooths död 1982 blev Georg C. Ehrnrooth styrelseordförande, vilken post han beklädde ända till sin död hösten 2010. Han efterträddes i styrelsen av brorsdottersonen Mikael Swanljung. Till ordförande valdes då Casimir Ehrnrooth som varit med i styrelsen ända från stiftelsens tillkomst. Den tredje styrelsemedlemmen Carl-Johan Björkstén utseddes av Nordea enligt stadgarna.

År 1982 förekom för första gången i balansräkningen andra placeringar än aktier, nämligen ett mindre belopp debenturer. Efter detta år inriktades en stor del av stiftelsens placeringsverksamhet på debenturer och framför allt på sk. marknadspengar, vilka gav god procentuell avkastning. År 1986 var summan av dessa ränteplaceringar redan över 5 mmk. Marknadspengar var medel som kapitalstarka personer och företag genom bankens förmedling lånade ut till behövande företag vilka på grund av den strama penningpolitiken inte kunde få kredit direkt av banken.

År 1988 var ett gott år på Helsingforsbörsen och stiftelsens kapital steg till nästan 64 mmk. Värdestegringsandel härav var 20,8 mmk. Företagslånen och marknadspengarna utgjorde 5,4 mmk. De största aktieinnehavarna var Lohja (40,9 mmk), Kymmene (11,7 mmk), Nokia (1,55 mmk), FBF

(1,55 mmk), Partek (1,52 mmk) och Stockmann (1,15 mmk). Avkastningen var det året 1,41 mmk och stipendieutdelningen 690 tmk, för första gången mindre än hälften av föregående års överskott.

Sedan kom den finska ekonomins branta nedgång. År 1990 hade stiftelsens kapital sjunkit till 29,7 mmk, alltså med 55 % på två år. Detta kapital gav dock ännu 1990 ett större överskott än någonsin tidigare: 1,97 mmk. Stipendiesumman var 1,0 mmk vilket utdelningsbelopp bibehölls även under de värsta lågkonjunkturåren 1991–93. Kapitalets värde var som lägst 1990; redan i slutet av 1993 hade det stigit till 77,3 mmk. Avkastningen var det året bara 1051 tmk, fördelat mellan räntor 546 tmk och dividender 505 tmk; de inhemska bolagens dividendbetalningsförmåga var svag. Stiftelsen höll dock fast vid sin välvilliga utdelningslinje och utdelningen 1,0 mmk var något större än nettoöverskottet. För en sådan ekonomisk situation var det bra att ha odisponerade vinstmedel i balansen och sådana hade under tidigare år skapats genom att man inte utdelat fulla 70 % av årets överskott.

Stiftelsens två största aktieposter var länge Lohja och Kymmene. För att visa hur aktievärdena kunde fluktuera kan nämnas att innehavet i Lohja 1988 var värt 40,9 mmk, samma innehav 1990 19,4 mmk och efter fusionen mellan Lohja och Wärtsilä, som blev Metra, var stiftelsens aktier i Metra värda bara 6,5 mmk. Efter fusionen steg värdet av Metra-aktierna mycket snabbt och visade sig vara en mycket god placering för stiftelsen. – För Kymmene-aktierna var motsvarande siffror 1988: 11,7 mmk, 1990: 4,9 mmk och 1992 10,5 mmk.

Nokia-aktier hade stiftelsen de första åren inte alls. En första post om 50 aktier köptes 1967 och därefter deltog stiftelsen i alla emissioner i Nokia. Ännu 1986 ägde stiftelsen bara 2 400 Nokia-aktier, men efter en split och smärre tilläggsteckning steg antalet till nästan 15 000 st. Dessa aktier var 1988 värda 1,55 mmk, men hade 1990 sjunkit till 352 tmk. Från 1992 började Nokia-aktiens otroliga framgångssaga. Stiftelsens Nokia-innehav som 1992 värderats till 550 tmk hade 1993 värdet 5,76 mmk och 1994 värdet 13,2 mmk. Här efter sålde stiftelsen under många år Nokia-aktier med betydande

de vinster som för de bästa åren 1999 och 2000 steg till c. 72 mmk. Nokia genomförde under 1995–2000 sk. split fyra gånger varigenom aktieantalet 64-dubblades. Efter den sista spliten hade stiftelsen 812 080 Nokia-aktier.

Sedan stiftelsen 1974 börjat anslå medel för stipendieutdelning gjorde man det kloka beslutet att årligen överlåta det för utdelning anslagna beloppet till Finska Vetenskapssocieteten. Denna organiserade sedan hela ansökningsproceduren och fattade självständigt på vetenskapliga kriterier beslut om stipendiemottagarna. Hur detta var organiserat inom Vetenskapssocieteten beskrivs i detalj i det av Niklas Meinander skrivna avsnittet av denna historik.

Ett genomgående drag i stiftelsens styrelses beslut om storleken av den årliga utdelningen är att denna skulle öka från år till år eller i varje fall inte sjunka. Några betydelselösa undantag finns: Medan utdelningen 1987 varit 705 000 tmk anslogs 1988 ”bara” 690 tmk. Lågkonjunkturåret 1991 anslogs 1 025 tmk för utdelning, medan beloppet för 1992 och 1993 var 1 000 tmk.

Stiftelsens bokslut vid utgången av 1981, en vecka före Magnus Ehrnrooths död, visade ett kapital om 9 mmk. Årets överskott var 421 tmk, till grundfonden fördes 126 tmk och utdelningen utgjorde 250 tmk. Under 1980-talet växte både stiftelsens kapital och dess avkastning samt utdelningen snabbt. Bokslutet för 1988 visade ett kapital om 64 mmk, ett överskott om 1,4 mmk och en utdelning om 690 tmk. Aktieportföljens marknadsvärde var då 20,8 mmk högre än anskaffningsvärdet.

Aktivare placeringspolitik från 1990-talet

Ända fram till början av 1990-talet bestod stiftelsens placeringspolitik i att köpa och teckna inhemska aktier. På 1980-talet började investeringarna omfatta även debenturer, företagslån och sk. marknadspengar. Dessa tryggade avkastningen speciellt under krisåren i början av 1990-talet då dividendintäkterna var små. T ex år 1993 bestod stiftelsens bruttointäkter av räntor 546 tmk och dividender bara 505 tmk, fastän aktierna stod för ine-

mot tre fjärdedelar av kapitalet.

En intressant iakttagelse som även visar hur statisk den finska ekonomin var före 1990-talet är att stiftelsen under 1960- 1980-talen egentligen inte hade gjort några försäljningar av aktier. Att bolag som Tampella och Serlachius hade försvunnit från stiftelsens aktieförteckning berodde på helhetsuppgörelser i vilka stiftelsen inte fattade några självständiga beslut.

En aktivare förmögenhetsförvaltning som även innefattade självständigt beslutade försäljningar och omplaceringar av aktier blev aktuell från början av 1990-talet. Först var det åtgärder som föranleddes av den inhemska cement- och kalkindustrins misär i en konjunkturvari byggnadsverksamheten låg nästan helt nere. Risken var stor för stiftelsen som år 1988 hade nästan två tredjedelar av sitt kapital bundna i Lohja-aktier. Det problemet löstes både elegant och förmånligt genom samgången mellan Lohja och Wärtsilä. Det fusionerade bolaget antog först namnet Metra, men senare återtog det för den viktigaste produkten dieselmotorer positivt välkända namnet Wärtsilä. För stiftelsen medförde fusionen att man i stället för Lohja-aktierna fick en post om c. 220 000 Metra-aktier, vilkas värde visserligen först var lågt men mycket snart steg och har givit stiftelsen en betydande värdestegring. – Stiftelsen ägde också Partek-aktier av vilka merparten såldes 1992 med en liten vinst.

I mitten av 1990-talet var Metra och Kymmene stiftelsens klart största aktieinnehav, men Nokia-aktiernas värde steg snabbt. Styrelsen började vid denna tid överväga försäljningar. Åren 1993-94 såldes två poster Metra B-aktier (30 000 st) med en sammanlagd försäljningsvinst om 1 600 tmk och 1995 såldes 19 000 Nokia med en vinst om 1 810 tmk. Dessa sålda Nokia-aktier skulle efter fyra split-omgångar ha ökat kraftigt både till antal och till värde. – Aktieförsäljningarna fortsatte 1996 och 1997 med c. 75 000 st. Metra vilka gav en vinst om 7,5 mmk.

I slutet av decenniet steg värdet av Nokia-aktierna så kraftigt att stiftelsens styrelse beslöt att Nokia inte fick utgöra mer än 50 % av stiftelsens

totala kapital. Detta ledde till stora försäljningar av Nokia både 1999 och 2000, då aktiens börskurs var på topp. Vinsten på dessa försäljningar var mer än 70 mmk. Trots dessa försäljningar stod Nokia-aktierna ännu 2002 för 48 % av stiftelsens kapital. En beslutad försäljning kunde dock inte detta år genomföras då den uppställda prislådan inte uppnåddes. Däremot lyckades försäljningar av Nokia-aktier ännu 2007. Vid utgången av 2010 hade stiftelsen ännu 590 000 st. Nokia-aktier i sin portfölj, men aktiens värde har som bekant gått kraftigt ned.

Ett annat stort innehav och försäljningsobjekt var stiftelsens aktier i Kymmene (sedermera UPM-Kymmene). Försäljningar gjordes 1999 (50 000 st) samt 2007–2008 (187 000 st), åtminstone 1999 och 2007 med god vinst. Vid utgången av 2010 fanns ännu 239 000 UPM-Kymmene-aktier kvar i portföljen. – Försäljningarna av Wärtsilä-aktier fortsatte 2003, 2005, 2007 och 2010, sedan stiftelsens ursprungliga innehav under årens lopp ökat genom split, konvertering av debenturer, och sammanslagning av bolagets två aktieserier, varvid den röststarkare serien erhöll en mindre ökning av aktieantalet. Vid utgången av 2010 var stiftelsens Wärtsilä-innehav dess klart värdefullaste aktiepost med ett värde om 7,6 milj. euro. Efter split i början av 2011 är antalet 266 000 st.

När den första aktieförsäljningen (Partek) skedde 1992 fördes försäljningsvinsten i redovisningen direkt till dispositionsfonden (vinstmedelskontot) utan att alls synas i resultaträkningen. Från 1996 övergick man till att ta upp försäljningsvinster i resultaträkningen, dock så att de på en senare rad överfördes till vinstmedelskontot i balansräkningen utan att synas i det uppvisade resultatet. Sedan bokföringslagen ändrats var detta förfarande inte längre möjligt utan försäljningsvinsterna redovisas nu i resultatet. Sålunda var t ex resultatet för 2007 6,8 milj. euro, varav 5,1 milj. utgjordes av försäljningsvinster. Överföringen av 30 % till grundfonden räknades nu på hela den redovisade vinsten inkl. försäljningsvinster, vilka tidigare förts i sin helhet till eget kapital.

Förutom att realisationsvinster och -förluster enligt gällande bokföringslag självfallet måste ingå i resultatet, är nugällande bokföringspraxis den, att även orealiserad värdenedgång under anskaffningsvärdet bör beaktas i resultatet. Detta ledde under lågkonjunkturåret 2008 till ett uppvisat underskott om 4.228 milj. euro, vilket bildades av positiv avkastning om c. 2 milj. euro och nedskrivningar 6.225 milj. euro. Detta hindrade inte stiftelsen från att besluta om utdelning av 1,7 milj. euro. Av 2008 års nedskrivningar kunde 3,9 milj. euro återföras i resultaträkningen för 2009 och i resultatet för 2010 ytterligare 1,5 milj. euro.

De medel som stiftelsen frigjort genom de stora försäljningarna av aktier i Nokia, Metra/ Wärtsilä och UPM-Kymmene måste självfallet omplaceras så lönsamt som möjligt. Delvis placerades pengarna i i inhemska och nordiska börsaktier. Stiftelsens bokslut för 2010 upptar 17 inhemska aktier, fem svenska aktier (inkl. Nordea och TeliaSonera) samt en norsk aktie (Statoil). Värdefullast av de ”nya” aktierna är innehaven i Metso och Kone (>3 milj. euro) samt Nordea, Fortum och YTT.

Stiftelsen gjorde sina första investeringar i placeringsfundsandelar 1996 och ökade sedan dessa investeringar årligen så att de redan 1997 utgjorde 12,3 mmk och år 2000 60 mmk, medan aktiernas värde sistnämnda år var något större (67,3 mmk). Åren 2005, 2007 och 2010 var värdet av placeringsfundsandelarna rentav större än värdet av aktieportföljen (2005: 24,1 resp. 13,6 milj. euro, 2007: 18,1 resp. 13,8 milj. euro och 2010: 19,7 resp. 18,5 milj. euro). När placeringsfundsandelar anskaffas är det vanligen fråga om riskspridning och diversifiering. I stället för att köpa utländska aktier direkt köper man dem indirekt i form av placeringsfundsandelar. Så var fallet även inom denna stiftelse.

Det är inte lätt att bedöma det ekonomiska resultatet av stiftelsens investeringar i placeringsfundsandelar. Flera andra av mig kända stiftelser och andra storplacerare har mestadels haft rätt dåliga erfarenheter av placeringar i dessa fonder och varit tvungna att göra betydande nedskrivningar.

Vilken är situationen i Magnus Ehrnrooths stiftelse? För att kunna göra en helt adekvat analys borde man ha tillgång till placeringsfondernas stadgar och uppgifter om deras kostnadsbild och utdelningspolitik. Dessa uppgifter har jag inte haft. Räntefonder för kortvarig placering av likvida medel ska inte bedömas lika som andra placeringsfondsinnehav. – Självfallet har i portföljen alltid ingått även räntebärande papper.

En blick på situationen vid utgången av 2010 visar att stiftelsen hade andelar i 21 placeringsfonder till ett totalvärde om 19,7 milj. euro. Av dessa hade man detta år eller tidigare varit tvungen att göra nedskrivningar i 10 fonder till ett sammanlagt värde om 4,21 milj. euro. Mot ett bokslutsvärde om 19,7 milj. euro stod ett marknadsvärde för dessa fondinnehav om 20,6 milj. euro, vilket ger en värdestegring om bara 0,95 milj. euro. Samtidigt hade stiftelsen aktier med ett bokföringsvärde om 18,5 milj. euro men ett marknadsvärde om 40,3 milj. euro, alltså en värdestegring om 21,8 milj. euro. Nedskrivning hade gjorts bara på aktier i Neste Oil och Statoil, totalt inte mer än 0,25 milj. euro. Denna jämförelse visar att aktieplaceringarna hade lyckats mångdubbelt bättre än inköpen av fondandelar. Denna iakttagelse överensstämmer med information som jag har från några andra stiftelser.

Visst har placeringsfondsinnehaven givit stiftelsen intäkter i form av vinstandelar. Men dessa intäkter har relativt sett inte varit särskilt betydande. Sålunda gav t ex 2004 aktier (13,4 milj. euro) i dividender 1,14 milj. euro och placeringsfonder (12,7 milj. euro) i vinstandel 459 teuro, medan motsvarande siffror för 2010 var aktier (18,5 milj.) med avkastningen 1,46 milj. euro och placeringsfundsandelar (19,7 milj.) med avkastningen 454 teuro.

Under de första åren av stiftelsens verksamhet tog man i balansräkningen (men inte i resultatet) in tillgångarnas gängse värden vid kalenderårets utgång. I praktiken var det fråga om de av stiftelsen ägda aktiernas beskattningsvärden / börsvärden. En sådan redovisningsmetod godtas inte idag utan aktier, fondandelar och andra tillgångar upptas i bokslutet till sitt anskaffningsvärde, i förekommande fall minskat med gjorda och icke åter-

förda nedskrivningar. Detta balansvärde kan inte vara lägre än tillgångarnas gängse värde, men det reflekterar inte eventuell värdestegring. Ifall värdet av vissa värdepappersposter stigit mycket kan skillnaden mellan balansvärdet och (det högre) marknadsvärdet vara betydande.

Från år 1996 framåt redovisas tillgångarnas samlade marknadsvärde tydligt i en bilaga till bokslutet. Det var just vid de tiderna som värdet av Nokia-aktierna och vissa andra värdepapper började stiga kraftigt. Följande sifferserie bredvid visar nettovärdet av stiftelsens aktiva enligt balansvärdet och marknadsvärdet av samma aktiva.

Denna sifferserie visar att värdepappersportföljens värdestegring ännu 1996-97 inte var speciellt betydande. Under åren 1998-2000 steg däremot värdet av framför allt Nokia-aktierna mycket kraftigt och detta ledde till att tillgångarnas marknadsvärde steg till långt mer än det dubbla balansvärdet. Omräknat i euro var tillgångarnas marknadsvärde år 2000 73,8 milj. euro eller indexerat till 2010 års värde ungefär 82 milj. euro. Så högt marknadsvärde har stiftelsens samlade tillgångar därefter inte haft; 2010 års värde är 71,7 milj. euro. Under de fjorton åren mellan 1996 och 2010 har det indexerade marknadsvärdet av stiftelsens tillgångar drygt tredubblats.

Balansvärdet av tillgångarna har utvecklats mycket jämnare. Man kan dock i tabellen se nedgångsåren 2002 och 2008. Bortsett från dessa år har marknadsvärdet gått upp ända sedan 2001. Om man bortser från försäljningsvinster och eventuella nedskrivningar borde detta kapital väl kunna avkasta 3,5-4 % årligen eller ett belopp av storleksordningen 2,5-2,7 milj. euro. Detta bekräftas av siffrorna för de år efter 2001 som kan betecknas som normala. Med en sådan avkastning torde stiftelsen väl kunna bibehålla och fortsätta att sakta öka den utdelningsnivå som gällt de senaste åren.

	Balansvärdet	Marknadsvärdet
1996	91 mmk	113 mmk (= 19 M euro, indexerat 23,6 M euro)
1997	97	131
1998	99	198
1999	144	430
2000	191 (= 32,0 M euro)	446 mmk (= 73,8 M euro)
2001	203 (= 34,0 M euro)	364 mmk (= 60,9 M euro)
2002	35,4 M euro	49,8 M euro
2003	36,1	45,3
2004	35,5	47,9
2005	37,3	59,2
2006	40,0	69,0
2007	45,0	76,9
2008	40,9	48,8
2009	45,2	59,1
2010	48,6	71,7

Sammanfattning av placeringsverksamheten.

De medel som stiftaren Magnus Ehrnrooth mellan 1963 och 1978 insatte i stiftelsen som dess grundkapital skulle omräknade i 2010 års penningvärde utgöra c. 2,7 milj. euro. Då stiftelsens totalkapital enligt balansräkningen vid utgången av 2010 var 48,6 milj. euro och marknadsvärdet 71,7 milj. euro, har stiftelsens kapitalvärde alltså stigit högst betydligt. Detta har skett på tre olika vägar: 1. genom att enligt stadgarna årligen överförs till grundfonden 30 % av årets överskott; 2. genom att försäljningsvinster ända till 2004 inte inräknats i det årliga överskottet utan i deras helhet förts till eget kapital; och 3. genom (orealiserad) värdestegring av den nuvarande portföljen av aktier och placeringsfondsandelar.

Under sin snart 50-åriga verksamhet har stiftelsen redovisat överskott enligt följande:

År	fim	€ €	i 2010 års penningvärde
1963–1969	274 000 mk	46 000€	400 000 €
1970–1979	1 168 000 mk	197 000€	1 000 000
1980–1989	8 170 000 mk	1 370 000€	2 700 000
1990–1999	29 740 000 mk	5 000 000€	6 200 000
2000–2009	–	30 400 000€	31 500 000

Total avkastning i 2010 års penningvärde 41.8 milj. euro

Stiftelsens utdelning har stigit på följande sätt:

År		omräknat till euro och indexerat
1974	70 000 mk	62 000 €
1984	350 000 mk	112 000 €
1994	1,2 mmk	252 000 €
1999	3,71 mmk	743 000 €
2004	1,5 milj. €	1 650 000 €
2007	1,7 milj. €	1 700 000 €
2010	1,7 milj. €	1 700 000 €

Totalt har utdelningen för 1974–2010 omräknad till euro och indexerad stigit till drygt 21 milj. euro. Därav hänför sig hela 15,8 milj. euro till perioden 2000–2009. Detta är resultatet av stiftelsens centrala aktieinnehavs värdestegring kring sekelskiftet och förmånliga utförsäljningar som skapade ett betydligt större avkastande kapital.

Försäljningsvinster av någon betydelse har stiftelsen haft sedan 1992. Deras totala belopp under åren 1992–2001 var drygt 90 mmk (= c. 15,1 milj. euro) och de härrörde nästan helt av försäljningar av aktier i Nokia och Metra/Wärtsilä (inkl. från Metra avknoppade Sanitec). Från 2002 framåt har försäljningsvinsterna utgjort c. 12 milj. euro och de har uppstått vid försäljning av aktier i Nokia, Wärtsilä och UPM-Kymmene.

På aktiesidan har behovet att göra nedskrivningar varit mycket litet, såsom tidigare visats. Vid utgången av 2010 fanns det obetydliga nedskrivningar på innehaven i Neste Oil och Statoil. I båda fallen finns en god chans att värdet ånyo stiger så att nedskrivningen kan återföras. Större har nedskrivningsbehovet varit ifråga om stiftelsens innehav av placeringsfundsandelar. I den kategorin har även vissa andelars värdenedgång realiserats i form av försäljningsförluster.

Man kan förmoda att varken stiftaren eller andra nära berörda vid tiden för stiftelsens grundande kunde förutse en så gynnsam utveckling av stiftelsens ekonomi som den vi har fått se. Stiftelsens verksamhet har byggts på sunda principer och placeringspolitiken har varit ansvarsfull. Men en starkt bidragande orsak till det goda resultatet är att Finlands ekonomi och företagssektor har öppnat sig mot omvärlden. Detta har lett till snabb värdestegring för aktierna i sådana företag som klarat sig väl i den internationella konkurrensen. Stiftelsen har från sin första verksamhetsperiod haft förmånen att äga betydande aktieposter i flera av dessa företag. Genom väl tajmade realisationer av lämpliga aktieposter har stiftelsens styrelse kunnat frigöra medel för omplacering. På detta sätt har stiftelsens kapitalbas differentierats och en riskspridning skett. Betyget för skötseln av stiftelsens ekonomi måste bli mycket gott.

De belopp Magnus Ehrnrooths stiftelse årligen delat ut i stipendier är mycket betydande. Stiftelsen hör till de viktigaste stipendiestiftelserna i vårt land. Dess utdelning riktar sig enligt stiftarens klart formulerade idé till företrädare för de sk. exakta naturvetenskaperna. Det är framför allt den vetenskapliga återväxten inom dessa vetenskaper som åtnjuter stiftelsens stöd. Stiftelsens generösa finansiering har varit viktig och säkert positivt påverkat den vetenskapliga nivån i vårt land inom dessa vetenskaper.

Finska Vetenskaps-Societeten, nämnden för Magnus Ehrnrooths stiftelse: Carl G Gahmberg, Kari Enqvist, Markku Leskelä, Olof Staffans, Hannu Koskinen och Niklas Meinander.

Magnus Ehrnrooths stiftelses ombudsman John Juslin och styrelsemedlemmarna Mikael Swanljung, Casimir Ehrnrooth och Carl-Johan Björkstén.

**MAGNUS EHRNROOTHS STIFTELSES
FÖRSTA 50 ÅR**

**STIPENDIER OCH
FORSKNINGSUNDERSTÖD**

Niklas Meinander

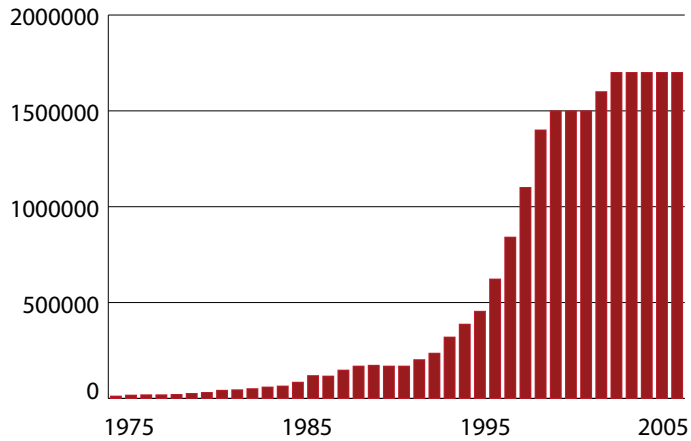
Magnus Ehrnrooths stiftelse grundades år 1963. Om stiftelsens ekonomi redogörs närmare i ett annat kapitel. Här noteras endast att under de första åren överfördes avkastningen till grundkapitalet. I bokslutet för år 1970 överfördes första gången hälften av överskottet på 67 201 mk till dispositionsfonden för framtida stipendieutdelningar. Härefter överfördes i enlighet med stiftelsens stadgar två tredjedelar av avkastningen till dispositionsfonden. I bokslutet för 1974 reserverades för första gången av årets avkastning på 107 627 mk 70 000 mk för utdelning av stipendier medan 5 339 mk överfördes till dispositionsfonden och resten till grundkapitalet. Om detta kan följande läsas i Finska Vetenskaps-Societetens verksamhetsberättelse för år 1975:

I detta sammanhang bör antecknas, att Magnus Ehrnrooths stiftelse i maj 1974 meddelade styrelsen till kännedom, att stiftelsen hade för avsikt att år 1975 anslå 70 000 mk för utdelning på stiftelsens högtids-

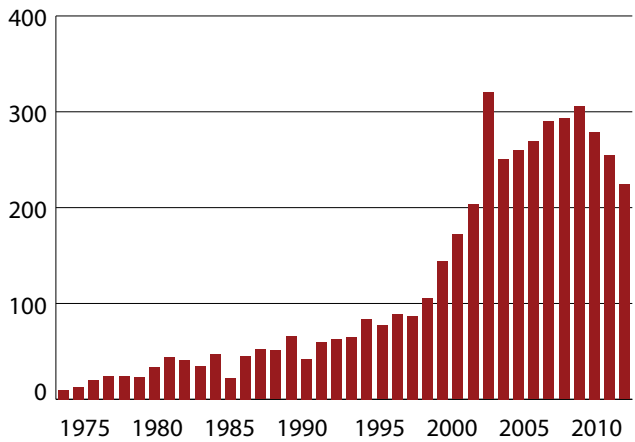
dag den 6 mars. Enligt stiftelsens stadgar, i den form de stadfästes den 22 februari 1973, är stiftelsens ändamål att främja och understöda ren vetenskaplig grundforskning som syftar till fördjupande och ökande av vetandet inom matematiken, astronomin, fysiken och kemin inklusive den medicinska kemin. Vidare stadgas, att ”ändamålet förverkligas genom utgivande av understöd och stipendier till ledamöter av Finska Vetenskaps-Societeten r.f. för personlig forskning eller till av dem ledda forskargrupper eller institutioner, eller till utom Societeten stående forskare”. ”Styrelsen för Finska Vetenskaps-Societeten r.f. eller en av denna utsedd tremannanämnd äger fördela och utgiva de årliga understöden och stipendierna”. Societeten åtager sig naturligtvis gärna detta uppdrag. Styrelsen har till stiftelsens grundare uttryckt Societetens tack för det visade förtroendet. Det anordnades en konferens med dr Magnus Ehrnrooth, ordförande i stiftelsens styrelse, varvid Societeten representerades av sekreteraren och skattmästaren, för att utreda de principer vilka bör följas vid fördelandet av understöden. Den 13 januari 1975 tillsatte styrelsen den i stiftelsens stadgar förutsatta tremannanämnden, som kom att bestå av fil. dr. Magnus Ehrnrooth och herrarna Elfving och Simons. Nämnden, vars mandattid är tre år utöver detta år, valde till sin ordförande dr Ehrnrooth. Stipendierna lediganslogs med en ansökningstid som utgick den 10 januari 1975. Sammanlagt 34 ansökningar inlämnades till ett belopp av 220 782 mk. Tremannanämnden beslöt att bevilja stipendier till ett sammanlagt belopp på 70 000 mk.

Efter denna start har stiftelsens stipendier och forskningsunderstöd vuxit snabbt i både storlek och i betydelse för forskningssamfundet på de vetenskapsområden stiftelsen undersöder. Utvecklingen illustreras kanske bäst av följande grafer som visar hur antalet stipendier och det utbetalade totalbeloppet utvecklats sedan år 1975, då de första understöden beviljades.

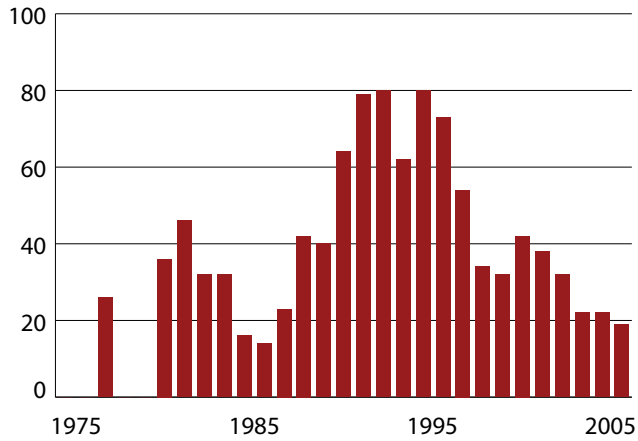
Årlig utdelning

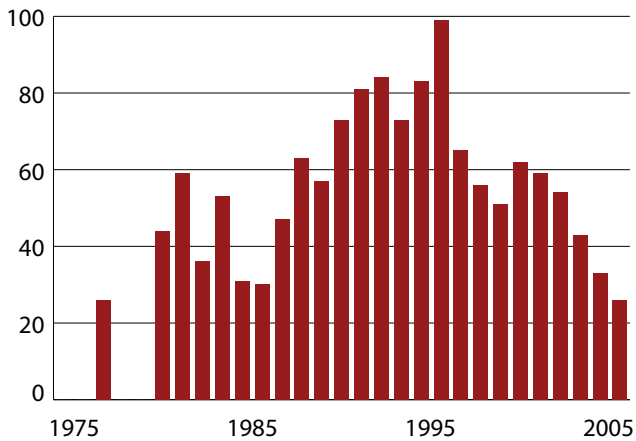
Antalet beviljate stipendier

Beviljade understöd i procent av antalet ansökningar

Beviljade understöd i procent av det ansökta beloppet

Beloppen från åren före 2002 har omräknats från mark till euro för underlättande av jämförelsen.

Under tiden fram till millennieskiftet var utvecklingen rätt stabil. Därefter skedde en snabb nivåförändring. Det beviljade totalbeloppet fyrdubbades, medan antalet beviljade ansökningar inte ökade lika mycket, då antalet beviljade relativt sett stora helårsstipendier för doktorander ökade. Ett mått på efterfrågan ges av det relativa antalet beviljade ansökningar, vilket illustreras av figurerna bredvid.

De uppgifter jag hittat om ansökningarna före 1989 innehåller luckor. Under andra halvan av 90-talet skedde en tillfällig nergång i antalet ansökningar, vilket syns som en relativ ökning av beviljningen. Antalet ansökningar började öka igen vid millennieskiftet, men ökningen i utdelningen var vid den här tiden mycket snabb, vilket syns i den andra toppen i diagrammet. Under de senaste fem åren har utdelningen varit konstant, 1,7 M€, medan antalet ansökningar fortsatt att växa i jämn takt.

Tremannanämnden

Styrelsen för Finska Vetenskaps-Societeten tillsätter den tremannanämnd som behandlar de inkomna understödsansökningarna och beslutar om beviljningen. Medlemmarna har i regel skött sitt uppdrag sex år och förnyelsen skett så att en medlem i sänder ersatts. Tremannanämndens ledamöter representerar vetenskapsområdena matematik, fysik och kemi.

Som nämndens ordförande har följande personer fungerat: Magnus Ehrnrooth 1975–80, Lennart Simons 1981–86, Carl G Gahmberg 1987–88, 90–92, Sören Illman 1989, Dan-Olof Riska 1993–95, Stig Olof Londén 1996–2002, Paul Hoyer 2003–05, Keijo Kajantie 2006–11 och Olof Stafans 2012.

Som nämndens sekreterare har följande personer fungerat: Sören Illman 1982–88 och Dan-Olof Riska 1989–92. Sedan 1993 har doc. Niklas

Meinander fungerat som ombudsman för stiftelsen och sekreterare för tre-mannanämnden. Beslutet att tillsätta en ombudsman gjordes på grund av det växande antalet understödsansökningar och behovet att organisera bevakningen av bidragsmottagarnas stipendierapporter. Vetenskapsområdena har i nämnden representerats av:

Matematik: Gustav Elfving 1975–81, Sören Illman 1982–1991, Stig-Olof Londén 1992–2002, Göran Högnäs 2003–2008, Olof Staffans 2009–2012. Trots att astronomin ligger närmare fysiken har representanten för matematik även förberett behandlingen av ansökningarna från astronomin. Den sammanlagda volymen av ansökningarna från dessa två vetenskapsområdena är mindre än för de tre andra vetenskapsområdena var för sig.

Fysik: Lennart Simons 1975–86, Dan-Olof Riska 1987–95, Stig Stenholm 1996–97, Paul Hoyer 1998–2005, Keijo Kajantie 2006–11, Hannu Koskinen och Kari Enqvist 2012.

Kemi: Magnus Ehrnrooth 1975–1980, Jacobus Sundman 1981–85, Carl G Gahmberg 1986–88, 90–92, Nils-Erik Saris 1989, Karl Åkerman 1993–95, Pekka Pyykkö 1996–2003, Per Stenius 2004–2009, Markku Leskelä 2010–2012, Carl G Gahmberg 2012.

På grund av det stora och växande antalet ansökningar utökades nämnden med två medlemmar år 2012, en andra representant för fysiken och en för den medicinska kemin. Carl G Gahmberg har som sakkunnig gått igenom ansökningarna i medicinsk kemi sedan år 1996.

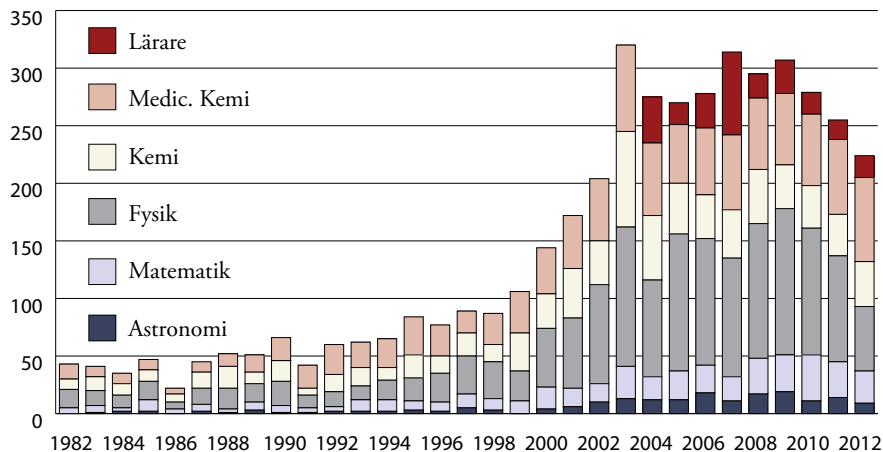
Ökningen av antalet ansökningar har medfört förändringar i nämndens arbete och ansökningsförfarandet. Medan antalet ansökningar var relativt lågt jämfört med idag var det möjligt att på nämndens möte diskutera alla ansökningar skilt. T.ex. år 2003, då antalet ansökningar var 321 visar proto-

kollet från nämndens möte, att behandlingen tog sju timmar. Före mötet hade nämndens medlemmar läst ansökningarna från sitt vetenskapsområde och gjort upp ett förslag till utdelning inom ramen för totalbeloppet allokaterat på basen av de inkomna ansökningarna, vilket på förhand delgivits nämnden. Protokollet från år 2012 visar att nämndens möte tog tre timmar i anspråk. Antalet ansökningar var 883, vilket är för många för en individuell behandling på ett möte. Nämnden behandlade endast principiella frågor i samband med vissa ansökningar. Nämndens ledamöter omfattade i övrigt det beviljningsförslag respektive vetenskapsområdes representant delgett nämnden före mötet. Nämnden har också, efter diskussion med styrelsen för Finska Vetenskaps-Societeten, stegvis frångått kravet på att till ansökan från en utanför Societeten stående forskare skall bifogas en rekommendation av någon av Societetens ledamöter.

Stipendierna

Staplarna i de föregående bilderna beskriver hur ansökningarna och beviljningen utvecklats under åren. Fördelningen av understöden på de olika vetenskapsområdena har skett i proportion till de inkomna ansökningarna.

Staplarna i bilden på följande sida visar hur fördelningen mellan vetenskapsområdena utvecklats sedan 1982. Från år 2004 innehåller staplarna överst ett område med rubriken ”Skolor”. Rekryteringen av goda studenter till matematik och de tekniska naturvetenskaperna är en utmaning idag. Nämnden diskuterade möjligheten att försöka höja intresset för dessa ämnen bland skoleleverna genom att understöda skolläraernas fortbildning inom matematik, fysik och kemi. Denna tanke vann understöd hos stiftelsens styrelse och efter sonderingar på fältet beslöt nämnden på sitt möte våren 2004 att anslå 100 000 € att sökas av skolvärlden för understöd till fortbildningskurser för lärare och till enskilda lärare för fortbildning och kurser utomlands. Under de första åren uppgick det årliga understödet till ca 100 000 €.

Antal stipendier vetenskapsområdesvis.

Under senare år har beloppet till skolvärlden bestämts enligt samma kriterier som fördelningen mellan vetenskapsområdena. Trots att understödet till lärarnas fortbildning mätt i euro är litet i jämförelse med understödet till forskningen har det haft en stor betydelse i skolvärlden. Man kan även notera en klar utveckling i lärarnas förmåga att formulera en understödsansökan under de gångna åren. Den nedåtgående trenden för antalet beviljade lärarstipendier under senare år reflekterar faktum att lärarna nu tävlar om pengarna på samma villkor (utdelningen i proportion till ansökningarna) som forskningen och det beviljade totalstödet har därför minskat jämfört med ansökningarna. Betydande projektunderstöd har under flera år beviljats åt LUMA-centrum vid Helsingfors universitet och Resurscentrum för matematik, naturvetenskaper och teknik.

I nämndens protokoll från 1986 har noterats följande principer för utdelningen: *Tre slag av stipendier: hel- eller halvårs doktorandstipendier för*

studier främst i Finland, resestipendier, mindre forskningsunderstöd. Utdelningen mellan de tre vetenskapsområdena matematik och astronomi, fysik, kemi inklusive medicinsk kemi, sker i proportion till inkomna ansökningsbelopp. Unga vetenskapsidkare prioriteras. Under året inkomna ändringsansökningar har behandlats av nämndens ordförande. I protokollet det året har kemin och den medicinska kemin inte särskilts. Det jämförelsevis låga antalet beviljningar visar att nämnden satsat på större fortbildningsunderstöd mera än tidigare.

Samma praxis har i stort sett följts efter det. Inkomna ändringsansökningar har sedan 1993 behandlats av ombudsmannen, som konsulterat nämnden i principiella frågor vid behov. En fjärde kategori stipendier som tillkommit under senare år utgörs av de postdoktorala stipendierna som beviljats unga doktorer för forskning i hemlandet eller utomlands.

Tabellen på följande sida visar fördelningen för de olika typerna av understöd vetenskapsområdesvis för beviljningen 2012. Doktorand- och postdoktorandstipendiernas storlek har numera normerats, dvs. den beviljade summan bestäms inte av ansökan utan är densamma för alla. Storleken har under årens lopp höjts i linje med andra stiftelser, men har hållits under gränsen för det skattefria beloppet. Vid behov kan mottagaren anhålla om att stipendieutbetalningen fördelas på skilda kalenderår. Nämnden har strävat till en viss kontinuitet vid beviljningen av doktorandstipendierna. Om inte särskilda skäl föreligger för att avbryta ett doktorandstipendium har nämnden strävat att förnya understödet följande år, så att doktorandunderstödet från stiftelsen löper under sammanlagt tre år.

Jag har inte systematiskt undersökt trenderna för hur understöden fördelat sig mellan dessa kategorier. Man kan dock notera att understöden för forskning på heltid under ett eller ett halvt år relativt sett växer. Även stödet för internationella doktorander och post-doktorala forskare som arbetar i Finland har vuxit. Jag kommunicerar med stipendiaterna på tre språk, svenska, finska och engelska enligt ansökarens önskemål. Av 224 utsända beviljningsbrev 2012 var 118 skrivna på finska, 73 på svenska och 33 på engelska.

	DOKTORANDER	POST DOC	RESOR	ÖVRIGT	€
Astronomi	3 55 500€	0 0€	3 7 000€	3 3 000€	9 75 500
Matematik	3 55 500€	1 21 000€	14 18 250€	10 48 800€	28 143 550
Fysik	17 305 250€	6 126 000€	23 49 045€	10 61 000€	56 541 295
Kemi	11 148 000€	1 21 000€	23 53 000€	4 46 000€	39 268 000
Medicin	17 194 250€	5 89 000€	17 26 450€	34 241 700€	73 551 400
Skolor	1 18 500€	0 0€	13 11 960€	5 24 500€	19 54 960
Summa	52 7 77 000€	13 257 000€	93 165 705€	66 435 000€	224 1 634 705

Fördelningen av de beviljade understöden vetenskapsområdesvis år 2012.

Det stora antalet ansökningar idag visar dels att en efterfrågan finns, dels att stiftelsen är känd bland forskarna. Det stora antalet ansökningar om doktorandstipendier, trots etablerandet av så kallade forskarskolor för doktoranderna, väcker i alla fall vissa frågor hos mig. Tremannanämnden har utgått från principen att doktoranderna själv skall ansöka om understöd, även om forskningsledare ibland beviljats medel för doktorander i sin grupp. Formulerandet av en ansökan med en genomtänkt forskningsplan är en nyttig övning för doktoranderna och ger en liten försmak av tävlan om forskningsfinansieringen för dem som planerar en akademisk karriär. Å andra sidan inställer sig frågan om forskningsledarnas och institutionernas ansvar för att en doktorand som antagits av institutionen skall kunna genomföra sitt projekt och nå disputationen. Tillvaron för en doktorand som är beroende av stipendiefinansiering för sitt uppehälle är ibland prekär.

Den andra frågan gäller karriären efter disputationen. Ett faktum är att endast en liten del av de nyblivna doktorerna har möjlighet att göra en akademisk karriär. Post-doc-stipendierna ger forskaren en möjlighet att skapa sig en egen forskningsprofil och etablera sig som en mera självständig

forskare. En post-doc-period är till största nytta om den genomförs på en annan institution än den där doktorsarbetet utförts och forskningsprojektet skiljer sig från doktorsarbetet. Huruvida den unga doktorn skall hämta med sig sin finansiering till sin nya arbetsplats eller den mottagande parten borde stå för lönen är en annan fråga.

Projektunderstöd

Tremannanämnden och stiftelsens styrelse har i olika repriser behandlat beviljandet av större enskilda projektunderstöd. En ansats till ett dylikt förfarande gjordes 2004, då 100 000 € av fysikens utdelning reserverades för större projekt att sökas i maj 2004. Detta resulterade i 12 ansökningar av vilka 6 erhöll understöd. De enskilda understöden blev alltså inte speciellt stora. Nämnden har fortsatt att bevilja ett litet antal större projektstipendier, vilka på årsbasis inte varit anmärkningsvärt stora, men garanterat en viss finansiering över en period på tre år förutsatt att projektet framskrider.

Med anledning av att 100 år förflutit sedan Magnus Ehrnrooths födelse ställde stiftelsens styrelse år 2001 ett extra anslag på 3 000 000 mk för större forskningsprojekt till Finska Vetenskaps-Societetens förfogande. Dessa anslogs att sökas och sammanlagt 12 ansökningar av Societetens ledamöter inkom på sammanlagt 14,6 miljoner mark. Ansökningarna behandlades av tremannanämnden förstärkt med kansler Bertil Roslin och prof. Tom Reuter på ett möte den 18 maj 2001. På samma möte behandlades även en komplettering av beviljningen från mars på grund av att ett antal beviljade stipendier uppgående till sammanlagt 353 000 mk inte tagits emot. Nämnden beslöt att bevilja följande fyra projektunderstöd:

Leif C. Andersson **1.000.000 mk för projektet** *Stanniocalcin - En överlevnadsfaktor för terminalt utmognade celler.*

Carl G. Gahmberg **700.000 mk** för projektet *Leucocyte adhesion – molecular mechanisms, and development of reagents affecting adhesion.*

Franciska Sundholm **700.000 mk** för projektet *Investigation into methods of molecular modelling of complex polymer structures included oriented systems and polymer electrolytes.*

Dan-Olof Riska **700.000 mk för ett** *Multidisciplinärt forskningsprojekt för att möjliggöra massiv databehandling och massiva vetenskapliga beräkningar för de fysikaliska vetenskaperna och biofysikens behov över internet och för att etablera basen för en Nordisk datagridberäkningsstation i Finland.*

Då den föreslagna utdelningen överskrider den givna ramen 3 Mmk med 100.000 mk beslöts föreslå för stiftelsens styrelse att det överskjutande beloppet tas från de återbetalda medlen från vårens stipendier.

Extra ansökningsomgång på hösten

Av olika anledningar återförs en del av de beviljade understöden till stiftelsen. De största summorna kommer tillbaka på grund av att mottagarnas arbetssituation förändrats och beviljade doktorand och postdoktorala stipendier antingen inte tas emot eller helt eller delvis återbetalas. En mindre summa härrör från överestimering av kostnaderna för konferensresor i ansökan. Stiftelsens styrelse gav år 2002 klartecken åt en extra ansökningsomgång på hösten för utdelning av återförda stipendiemedel. Tremannanämnden har prioriterat ”brådskande” behov vid denna omgång. Behandlingen av de inkomna ansökningarna har skett genom e-post kommunikation. Höstens utdelning har varierat mellan 50 000 € och 150 000 €. Efter hösten 2009 har höstutdelning inte skett.

Stipendiaternas socialskydd

Stipendieforskarnas socialskydd har varit bristfälligt på grund av stipendiernas skattefrihet. Flera stiftelser hade därför börjat bevilja ett extra anslag till sina heltidsstipendiat för att möjliggöra en frivillig pensionsförsäkring. Då medlen som stiftelsen ställt till förfogande för stipendier kraftigt vuxit kunde Tremannanämnden på sitt möte 2002 besluta att till helårsstipendiet på 12 500 € lägga till 1 300 € för en frivillig pensionsförsäkring. Denna praxis fortsatte sedan fram till år 2009, då stipendieforskarnas socialskydd övertogs av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA. Stipendierna betalar ca 14 % socialskyddsavgift till LPA (fi MELA) på personliga stipendier för täckande av levnadskostnaderna. Tremannanämnden beslöt höja doktorandstipendiet till 17500 € per år och post-doc-stipendiet till 20000 € per år. Detta innebar en höjning av doktorandstipendiets nettonivå med 500 € jämfört med föregående år medan post-dok-stipendiets nettovärde förblev oförändrat.

Trots att nackdelarna med att leva på stipendium till stor del avlägsnats genom den obligatoriska socialförsäkringen i Lantbrukarnas pensionsanstalt för stipendieforskarna är det inte ovanligt att en stipendiat avbryter sin stipendieperiod helt eller för en viss tid på grund av att han/hon fått ett avlönat jobb, ofta en plats i en forskarskola. Post-dok-stipendiat avbryter sin stipendieperiod i allmänhet på grund av att han/hon fått ett avlönat jobb.

Magnus Ehrnrooths pris i matematik, fysik och kemi

År 1986 beviljades Magnus Ehrnrooths pris i matematik för första gången. Mottagare var Kansler Olli Lehto. Tanken var ursprungligen att Magnus Ehrnrooths pris skulle delas ut vart tredje år. Efter år 1989 blev priset dock årligt, alternerande mellan matematik, fysik och kemi. Pristagarna och prisets storlek är angivna i tabellen på följande sidan.

1986	40 000 mk	Matematik	Olli Lehto
1989	50 000 mk	Fysik	Risto Nieminen
1990	50 000 mk	Kemi	Mauri Lounasmaa
1991	50 000 mk	Matematik	Arto Salomaa
1992	60 000 mk	Fysik	Pekka Hautojärvi
1993	60 000 mk	Kemi	Pentti Törmälä
1994	60 000 mk	Matematik	Seppo Rickman
1995	60 000 mk	Fysik	Matti Manninen
1996	60 000 mk	Kemi	Tapani Pakkanen
1997	60 000 mk	Matematik	Sören Illman
1998	60 000 mk	Fysik	Kari Enqvist
1999	60 000 mk	Kemi	Per Stenius
2000	60 000 mk	Matematik	Pertti Mattila
2001	60 000 mk	Fysik	Kalle-Antti Suominen
2002	12 000 €	Kemi	Markku Leskelä
2003	12 000 €	Matematik	Kari Astala
2004	12 000 €	Fysik	Kimmo Tapio Saarinen
2005	12 000 €	Kemi	Kari Rissanen
2006	12 000 €	Matematik	Lassi Päivärinta
2007	12 000 €	Fysik	Kai Nordlund
2008	12 000 €	Kemi	Marja-Liisa Riekkola
2009	12 000 €	Matematik	Antti Kupiainen
2010	15 000 €	Fysik	Henna Vehkamäki
2011	17 500 €	Kemi	Tapio Salmi
2012	17 500 €	Matematik	Pekka Koskela

Magnus Ehrnrooths pris i matematik, fysik och kemi.

Magnus Ehrnrooths stipendier på nätet

För att underlätta informationen till potentiella ansökare av understöd skapades år 2001 en hemsida för Magnus Ehrnrooths stiftelse på Vetenskapliga samfundens delegations server med kontaktinformation till Finska Vetenskaps-Societeten och stiftelsens ombudsman. Stipendieansökningsblanketten gjordes tillgänglig för nedladdning från hemsidan.

För att minska pappersmängderna i anslutning till stipendieredogörelserna beslöt Tremannanämnden år 2008 att stipendierapporterna till Finska Vetenskaps-Societetens styrelse i fortsättningen skall sändas som e-postbilaga till stiftelsens e-postadress. På mötet beslöts även att ansökningsblanketten i fortsättningen skall sändas elektroniskt till stiftelsen. Av denna anledning förnyades hemsidan under året för att möjliggöra ifyllnad och sändning av ansökningsblanketten elektroniskt. På grund av problem med databastillämpningen på delegationens server visade det sig omöjligt att ladda upp ansökningarnas bilagor till databasen. Stipendieansökarna är därför tvungna att sända bilagan till ansökningsinnehållande forskningsplan och CV som en bilaga till ett e-postmeddelande. Det elektroniska ansökningssystemet är som bäst under förnyande och ansökningsförfarandet kommer att förenklas. Förenklingen torde underlätta ombudsmannens arbete betydligt.

Avslutande tankar

Från en rätt blygsam början har stiftelsen utvecklats till en betydelsefull forskningsfinansierare på sina vetenskapsområden. Jag har själv under min forskarkarriär regelbundet erhållit resestipendier för deltagande i forskarkonferenser på olika håll i världen. En av mina främsta källor för dessa har varit Magnus Ehrnrooths stiftelse. Som en källa till inspiration och idéer, för knytandet av kontakter och för skapandet av forskarens självbild som medlem av det internationella forskarsamfundet, kan betydelsen av ett re-

gelbundet deltagande i internationella konferenser på ens forskningsområde och vistelser vid utländska forskningsmiljöer inte överskattas. Detta gäller även idag trots de möjligheter till kommunikation och samarbete som internet erbjuder. Därför är möjligheten att ansöka om och få reseunderstöd från olika håll synnerligen viktig för forskarens utveckling.

Många stiftelser har beslutit att tillsammans lediganslå post-doc-stipendier. Magnus Ehrnrooths stiftelse är inte med i detta samarbete. Jag tycker att det är bra att det finns flera än en källa att söka från. Trots att det kanske inte är så effektivt så är det flera människor som deltar i bedömandet av ansökningar.

Ombudsmannskapet för stiftelsen sedan 1993 har gett mig en rätt god inblick i forskningsverksamheten och forskarnas verksamhetsförhållanden långt utanför mina egna forskningsområden och jag har lärt känna många forskare åtminstone till namnet. Detta har varit givande för mig rent personligt.

Bevittna:

Holger Lindquist
borgmästare från Borgå stad

Tor Forsius
direktör från Borgå stad."

Given i Helsingfors, å justitieministeriet den

1 mars 1963.

Vid i dag skedd fört
nit gott tillåta grundand
nämnda stiftelse samt sta
garna.

Stiftelsen bör anmä

Stiftelsen skall bära namnet "Magnus Ehrnrooths stiftelse" och har jag för stiftelsen upprättat behöriga stadgar.

Borgå den 15 februari 1963

Magnus Ehrnrooth
filosofiedoktor från Borgå
landskommun

Bevittna:

Tor Forsius
direktör, Borgå stad

Jag för

Ehrnrooths stiftelse

§ 1

"Magnus Ehrnrooths stiftelse."

§ 2

Helsingfors stad.

§ 3

att främja vetenskaplig forskning och i sådant avseende bisprings litterära området verksamma personkapliga institutioner och anstalter

finska medborgare och institutioner på grund av inom styrelsen styrelsen gjord ansökan. Styrelsen helning inbegära utlåtande av sak

§ 4

ad på filosofiedoktor Georg Magnus

Justitieministeriets resolution på en av filosofiedoktorn Magnus Ehrnrooth, från Borgå landskommun, till ministeriet inlämnad ansökan om tillstånd att grunda en genom en den 15 februari 1963 undertecknad stiftelseurkund bildad "Magnus Ehrnrooths stiftelse" benämnd stiftelse samt om fastställelse av de för sagda stiftelse uppgjorda stadgarna; lydande stiftelseurkunden och de bifogade stadgarna som följer:

"Stiftelseurkund.

Undertecknad, som saknar bröstarvingar, har beslutat av sin förmögenhet överlåta fem stycken sex (6) månader efter uppsägning till betalning förfallande, den 5 januari 1963 utfärdade skuldebrev, lydande ettvarvt å sextiotusen (60.000) nymark och löpande med sju (7) procents årlig ränta, för grundande av en självständig stiftelse med ändamål att främja vetenskaplig forskning och litterär verksamhet och att i sådant avseende bisprings vetenskapsmän och på det litterära området verksamma personer eller understöda vetenskapliga institutioner och anstalter. Understöden få utdelas endast åt finska medborgare och institutioner och anstalter i Finland och inteckning till säkerhet för erläggandet av skuldebrevens innehåll, så till kapital som ränta, får utan ägarens vidare hörande sökas och vinnas i Lindvik gård i Jackarby by av Borgå socken.

Stämpelskatt 18:-
Tilläggsstämpelskatt 25:-
Summa 43:-

AD N 110/19 Cik.m.1963

"Magnus Ehrnrooths stiftelse"

HH

Handwritten notes:
Magnus Ehrnrooth
15-19-63
1963

STIFTELSENS STADGAR

- § 1 Stiftelsens namn är "Magnus Ehrnrooths stiftelse."
- § 2 Stiftelsens hemort är Helsingfors stad.
- § 3 Stiftelsens ändamål är att främja och understöda rent vetenskaplig grundforskning som syftar till fördjupande och ökande av vetandet inom matematiken, astronomin, fysiken och kemin inklusive den medicinska kemin.
Ändamålet förverkligas genom utgivande av understöd och stipendier till ledamöter av Finska Vetenskaps-Societeten r.f. för personlig forskning eller till av dem ledda forskningsgrupper eller institutioner eller ock till utom societeten stående forskare på i § 7 närmare angivet sätt.
- § 4 Stiftelsen är grundad på filosofiedoktorn Georg Magnus Gabriel Ehrnrooths den 15 februari 1963 dagtecknade stiftelseurkund. Stiftelsens grundfond är trehundrausen (300.000) nymark, bestående av fem (5) stycken sex (6) månader efter uppsägning till betalning förfallande, den 5 januari 1963 utfärdade och med ränta efter sju (7) procent om året löpande skuldebrev, ettvar lydande å sextiotusen (60.000) nymark, till säkerhet för vilka skuldebrevs betalning så till kapital som ränta. Stiftelsen är berättigad att utan ägarens vidare hörande söka och vinna inteckning i Lindvik gård i Jackarby av Borgå socken.
- Stiftelsen har rätt att mottaga gåvor och testamenten.
- § 5 Stiftelsens angelägenheter omhändervaras och dess beslutanderätt utövas av dess styrelse, som består av tre ordinarie medlemmar och en personlig suppleant för envar av dem. Styrelsen väljer inom sig ordförande.
Stiftelsens första styrelse består av filosofiedoktorn Georg Magnus Gabriel Ehrnrooth, vicehäradshövdingen, jurislicentiaten Georg Carl Casimir Ehrnrooth och juriskandidaten Göran Albert Casimir Ehrnrooth. Styrelsen kompletterar sig själv. Suppleanterna utses av styrelsen.
Efter filosofiedoktorn Georg Magnus Gabriel Ehrnrooths frånfälle eller sedan han enligt egen önskan avgått ur styrelsen, inträder i hans ställe chefen för notariatavdelningen vid Nordiska Föreningsbanken Ab med biträdande chefen för sagda notariatavdelning såsom personlig suppleant. Mandattiden för de två övriga styrelseledamöterna, släktens representanter, och deras personliga suppleanter förlänges att gälla tre (3) kalenderår utöver det år varunder filosofiedoktorn Georg Magnus Gabriel Ehrnrooth avlidit eller utträtt ur styrelsen.
Härefter kompletterar styrelsen sig själv sålunda att släktens två representanter och deras suppleanter utses med rätt till omval, för en tid av fem (5) år i gången, bland sådana ättlingar till bergsrådet Georg Casimir Ehrnrooth som har juridisk

- utbildning eller ekonomisk erfarenhet medan den tredje styrelseposten och dess personlige suppleant skall utses av landshofen för Nordea Bank Finland Abp.
- § 6 Ordförande och medlem i styrelsen tillkommer ett mötesarvode, som motsvarar det högsta av staten fastställda mötesarvodet för kommittéarbete.
- § 7 Stiftelsens grundkapital får icke tillgripas. Av den årliga avkastningen bör efter avdrag av samtliga förvaltningskostnader minst tio (10) procent överföras till grundfonden.
- Resten av årsöverskottet skall utdelas såsom understöd och stipendier. Styrelsen kan undantagsvis besluta att en del härav skall avsättas och utdelas under något av de närmaste följande åren.
- Styrelsen för Finska Vetenskaps-Societeten r.f. eller en av denna utsedd nämnd äger fördela och utgiva de årliga understöden och stipendierna.
- § 8 Utdelningen verkställs på stiftelsens högtidsdag, som är dagen för filosofiedoktorn Georg Magnus Gabriel Ehrnrooths födelse den 6 mars. Skriftlig redogörelse om understöds- och stipendiemedlens fördelning bör inlämnas till stiftelsens styrelse före utgången av mars månad.
- § 9 Vid styrelsens sammanträden avgöras ärenden med enkel majoritet. Styrelsen är beslutför om tre ledamöter äro närvarande.
- § 10 Stiftelsens namn tecknas av tvenne styrelseledamöter gemensamt.
- § 11 Bokslutet uppgöres för kalenderår och räkenskaperna skola före utgången av februari månad granskas av en av Centralhandelskammaren eller handelskammaren godkänd revisor, varefter bestyrkt avskrift av bokslutet och revisionsberättelsen jämte övriga erforderliga handlingar skola före därpå följande april månads utgång inlämnas till stiftelseregistret vid patent- och registerstyrelsen. Styrelsen utser förutom en godkänd revisor även en godkänd revisorssuppleant. Om stiftelsens revisor är en revisions-sammanslutning behöver ingen revisorssuppleant väljas. Revisorn och suppleanten utses för ett år i sänder.
- § 12 Ändringar av stiftelsens stadgar kan göras genom enhälligt styrelsebeslut. Beslut om stiftelsens upplösning göres i samma ordning.
- § 13 Om stiftelsen skall upplösas skall dess behållna tillgångar fördelas mellan sådana emottagare, som äro verksamma för ändamål, vilka enligt styrelsens prövning bäst motsvarar det ändamål, för vilket stiftelsen verkat.
- § 14 I övrigt skall gällande lag om stiftelser jämte förordning tillämpas.

